

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง ทารื้อข้อกฎหมายกรณีศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถือประทานบัตรซึ่งเป็นนิติบุคคลล้มละลาย

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้มีหนังสือที่ อก ๐๕๐๒ (สกร.) / ๖๔๗๘ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถือประทานบัตรเหมืองแร่ซึ่งเป็นนิติบุคคลถูกศาลมีคำสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย แต่ตามนัยมาตรา ๘๓ แห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ บัญญัติว่า “ในกรณีผู้ถือประทานบัตรเป็นนิติบุคคลและสภาพนิติบุคคลนั้นสิ้นสุดลง ประทานบัตรนั้นเป็นอันสิ้นอายุ” ในทางปฏิบัติจึงมีความเห็นเป็นสองฝ่ายกล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งเห็นว่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้นิติบุคคลต้องล้มละลายแล้ว เป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นต้องเลิกกัน ประทานบัตรจึงสิ้นอายุทันทีที่ศาลมีคำสั่งให้นิติบุคคลนั้นล้มละลาย แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า แม้นิติบุคคลต้องเลิกกันเพราะเหตุล้มละลาย แต่สภาพนิติบุคคลยังไม่สิ้นสุดลงทันทีเพียงแต่นิติบุคคลนั้นต้องหยุดประกอบธุรกิจตามปกติ และเข้าสู่กระบวนการชำระบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะล้มละลาย ดังนั้น ประทานบัตรจึงยังไม่สิ้นอายุในทันทีที่ศาลมีคำสั่งให้นิติบุคคลนั้นล้มละลาย

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาทางกฎหมายอันควรได้รับความวินิจฉัย เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลด้านการประกอบกิจการเหมืองแร่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย จึงขอหารือดังนี้

๑. การที่ศาลมีคำสั่งให้ผู้ถือประทานบัตร ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นบุคคลล้มละลาย จะมีผลให้ประทานบัตรสิ้นอายุในทันทีหรือไม่ อย่างไร

๒. ตามข้อ ๑ หากประทานบัตรมิได้สิ้นอายุในทันทีแล้วประทานบัตรจะสิ้นอายุเมื่อใด และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ควรต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องประการใด

๓. ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ผู้ถือประทานบัตรจะขอเวนคืนหรือโอนประทานบัตรได้หรือไม่ อย่างไร เพื่อการปลดภาระหนี้หรือเพื่อการจัดการระบบการเงิน

๔. กระทรวงอุตสาหกรรมจะเพิกถอนประทานบัตรดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร และจะทำการเพิกถอนโดยบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่ ประการใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) ได้พิจารณาข้อหารือของกรม
อุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กระทรวงอุตสาหกรรม โดยมีผู้แทนของหน่วยงาน
ดังกล่าว เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้วมีความเห็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถือประทานบัตร ซึ่งเป็นนิติบุคคล เป็นบุคคลล้มละลายจะมีผลให้ประทานบัตรสิ้นอายุในทันทีหรือไม่ นั้น โดยที่มาตรา ๘๓^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่า พ.ศ. ๒๕๑๐ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้ถือประทานบัตรเป็นนิติบุคคลและสภาพนิติบุคคลสิ้นสุดลง ประทานบัตรนั้นเป็นอันสิ้นอายุ” จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า สภาพนิติบุคคลสิ้นสุดลงเมื่อใด โดยที่ความเป็นนิติบุคคลเป็นสิ่งที่กฎหมายสมมุติขึ้น การก่อให้เกิดขึ้นและการสิ้นสุดลงของนิติบุคคลจึงเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย สำหรับกรณีที่นิติบุคคลล้มละลาย กฎหมายบัญญัติให้นิติบุคคลนั้นย่อมเป็นอันเลิกกันดังที่ปรากฏตามมาตรา ๑๐๖๙^๒ (กรณีห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน) มาตรา ๑๐๘๐^๓ ประกอบกับมาตรา ๑๐๖๙ (กรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด) และมาตรา ๑๒๓๖^๔ (กรณีบริษัทจำกัด) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา ๑๕๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ (กรณีบริษัทมหาชนจำกัด) ซึ่งตามคำพิพากษาศาลฎีกา^๖ และความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา^๗ ก็ได้เคยวินิจฉัยและให้ความเห็นทำนองเดียวกันว่า เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้นิติบุคคลล้มละลายแล้ว นิติบุคคลนั้นย่อมเลิกกันโดยผลของกฎหมาย และทำให้สภาพนิติบุคคลสิ้นสุดลงไม่อาจดำเนินการ

๑ มาตรา ๘๓ ในกรณีที่ผู้ถือประทานบัตรเป็นนิติบุคคลและสภาพนิติบุคคลสิ้นสุดลง ประทานบัตรนั้นเป็นอันสิ้นอายุ

^๒ มาตรา ๑๐๖๙ นอกจากในกรณีทั้งหลายที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕๕ ท่านว่าทั้งหุ้นส่วนจดทะเบียนย่อมเลิกกันเมื่อทั้งหุ้นส่วนนั้นล้มละลาย

^๓ มาตรา ๑๐๘๐ บพัญญิตว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญข้อใด ๆ หากมิได้ยกเว้นหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปโดยบทบัญญัติแห่งหมวด ๓ นี้ ท่านให้นำมาใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย

ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบมีอยู่หลายคนด้วยกัน ท่านให้ใช้บทบัญญัติสำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญเป็นวิธีบังคับในความเกี่ยวพันระหว่างคนเหล่านั้นเอง และความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนเหล่านั้นกับห้างหุ้นส่วน

^๔ มาตรา ๑๒๓๖ อันบริษัทจำกัดย่อมเลิกกันด้วยเหตุดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

၁၈၁

(๕) เมื่อบริษัทล้มละลาย

^๕ มาตรา ๑๕๔ เมื่อมีเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ดำเนินการเลิกบริษัท

๒๓๒

(๒) เมื่อบริษัทล้มละลาย

๑๑๑

๖ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๘๐๔๗/๒๕๔๔

^๓ บันทึก เรื่อง การจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัทหลังจากที่บริษัทล้มละลาย แล้ว (กรณี บริษัทแลนด์ ลอร์ด เข้าสืบทอด จำกัด) ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๐๖๗ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๓๓ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๒๗/๒๕๓๓)

อย่างใดต่อไปได้อีก จากข้อกฎหมายประกอบกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา และคำพิพากษาศาลฎีกาตั้งกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๐) จึงเห็นว่า การที่ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถือประทานบัตรซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว นิติบุคคลย่อมเป็นอันเลิกกันและทำให้สภาพนิติบุคคลสิ้นสุดลง อันมีผลให้ประทานบัตรสิ้นอายุทันที ส่วนการชำระบัญชีและการดำเนินการอื่นอันจำเป็นเกี่ยวกับทรัพย์สินของนิติบุคคลที่ถูกศาลพิพากษาให้ล้มละลายนั้น ย่อมตกอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะจัดการแต่ผู้เดียวตามมาตรา ๒๒^๔ และมาตรา ๒๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓

ประเด็นที่สอง ประเด็นที่สาม และประเด็นที่สี่ เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า ประทานบัตรเป็นอันสิ้นอายุในทันทีที่ศาลมีคำพิพากษาให้นิติบุคคลผู้ถือประทานบัตรล้มละลาย จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นที่สอง ประเด็นที่สาม และประเด็นที่สี่อีก

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๔๘

^๔ มาตรา ๒๒ เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) จัดการและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไป

(๒) เก็บรวบรวมและรับเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิจะได้รับจากผู้อื่น

(๓) ประนีประนอมยอมความ หรือฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้

^๕ มาตรา ๒๔ เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือกิจการของตนเว้นแต่จะได้กระทำตามคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์ หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้